

mgr Magdalena Majewska
Wydział Filologiczny
Uniwersytet w Białymstoku

Streszczenie rozprawy doktorskiej pt.:

Językowe obrazy kobiety i mężczyzny w felietonach prasowych z przełomu wieków XX i XXI (na przykładzie tekstów Tomasza Raczka i Małgorzaty Domagalik z tygodnika „Wprost”)

napisanej pod kierunkiem dr hab. Beaty Kuryłowicz, prof. UwB

Celem niniejszej pracy jest przedstawienie językowego obrazu kobiety i mężczyzny w felietonach przełomu XX i XXI wieku, a konkretnie opis struktury semantycznej i stylistycznej artykułów Tomasza Raczka i Małgorzaty Domagalik, którzy w swoich tekstach podejmowali problematykę kobiecości i męskości, nakreślona z dwóch odmiennych perspektyw: kobiecej i męskiej. Materiał badawczy został wybrany z tygodnika „Wprost” za lata 1998-2005, czyli z końca XX i początków XXI wieku. Felietony stanowiące podstawę analiz powstały na przestrzeni kilku lat – taki dobór materiału daje głębszy wgląd w specyfikę indywidualnego stylu autorów. Wybór felietonistów podyktowany został przede wszystkim tematyką ich tekstów, traktujących o męskich i kobiecych wzorcach osobowych, ujmowanych z różnych punktów widzenia. Ponadto Raczek i Domagalik to postaci o silnie zindywidualizowanych osobowościach, wyraziści światopoglądowo, na przełomie XX i XXI wieku znani i popularni, a także mający duży wpływ na opinię publiczną.

Poddane analizie teksty tworzą cykle felietonów, w których zostało uobecnione zsubiektywizowane spojrzenie na kobietę i mężczyznę. Ta zindywidualizowana wizja jest efektem niestereotypowego postrzegania płci przez autorów felietonów, którzy znani są z niezwykle liberalnych poglądów w sferze społeczno-obyczajowej. Konwencjonalne, stereotypowe obrazy podlegają więc w ich tekstach autorskim modyfikacjom, zależnym od ówczesnych mód kulturowych.

Praca składa się z dwóch części: teoretycznej i badawczej. W części pierwszej, stanowiącej podbudowę części materiałowej, przedstawiono przełom XX i XXI wieku w mediach, a zwłaszcza skutki przemian w życiu społeczno-politycznym w Polsce po roku 1989

i po roku 2001 na rynku prasowym, a także przybliżono felieton jako gatunek. Rozdział ten kończy charakterystyka tygodnika „Wprost” oraz prezentacja sylwetek autorów felietonów: Tomasza Raczka i Małgorzaty Domagalik. Rozdział drugi pierwszej części opisuje koncepcję językowego obrazu świata w kontekście badań nad idiolektem sprofilowanym gatunkowo. Zreferowano tu źródła oraz podstawowe pojęcia i definicje językowego obrazu świata, omówiono problem subiektywnej wizji rzeczywistości wynikającej z profilowania tekstowego oraz nakreślono miejsce wartości (wartościowania) i stereotypów w tekstowym obrazie świata.

Część badawczą otwiera rozdział o kobiecie i mężczyźnie w kulturze europejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem wzorców kobiety i mężczyzny w tradycji filozoficznej Zachodu. Dalsza część tego rozdziału poświęcona została modelom konceptualnym kobiety i mężczyzny w kulturze XX i XXI wieku oraz w polszczyźnie. Rozdział drugi i trzeci, które stanowią zasadniczą, materiałową część pracy, przedstawiają analizę języka i stylu, służących kreacji wizji kobiety i mężczyzny w felietonach Raczka i Domagalik. Rozdział ostatni to próba sformułowania syntetycznych wniosków wynikających z analizy materiału.

20.07.2021 Magdalena Majewska